

ชื่อหนังสือ : เรื่องสมมุติ สมมุติว่ามันไม่เคยเกิดขึ้นจริง

ผู้แต่ง : ยิ่งพร อินทร์ศรีชื่น

จัดพิมพ์โดย : ยิ่งพร อินทร์ศรีชื่น

บรรณาธิการ : ยิ่งพร อินทร์ศรีชื่น

ออกแบบปก : ยิ่งพร อินทร์ศรีชื่น

พิสูจน์อักษร : สลิภา เสนามนตรี

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ยิ่งพร อินทร์ศรีชื่น.

เรื่องสมมุติ สมมุติว่ามันไม่เคยเกิดขึ้นจริง.-สมุทรสาคร : ไอดี ออล ดิจิตอล พรินท์,2569.
230 หน้า.

ISBN : 978-616-637-967-9

หนังสือเล่มนี้สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537

โดยนางสาวยิ่งพร อินทร์ศรีชื่น ห้ามลอกเลียนแบบไม่ว่าจะส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้
ไม่ว่ารูปแบบใดๆนอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้พิมพ์เท่านั้น

พิมพ์ครั้งที่ 1 : ตุลาคม 2569

พิมพ์ที่ : ไอดี ออล ดิจิตอล พรินท์ 393-394 หมู่ 1 บางบอน 5
ซอย 7 ต.แคราย อ.กระทุ่มแบน จ.สมุทรสาคร 74100

คำนิยม

ผมคิดว่าหนังสือเล่มนี้ไม่น่าอ่านเพราะมันเป็นหนังสือกฎหมาย แต่เพราะมันเอาเรื่องที่ทั้งเครียด หนักอึ้ง และเหลือเชื่อ ที่เกิดขึ้นได้กับทุกบริษัท มาเล่าให้เราเข้าใจง่ายแถมยังหัวเราะตามได้ ผ่านมุมมองของนักกฎหมาย

ใน “เรื่องสมมุติ” ของนายฝ้าย มีทั้งคดีสุดฮา ความลับในห้องพิจารณาคดี และสารพัดเรื่องชวนอึ้ง ที่อ่านแล้วอาจเผลออูทานว่า “เรื่องแบบนี้มีอยู่จริงหรือ?” แต่ในขณะเดียวกัน มันก็ตอกย้ำให้เห็นว่า ปัญหาใหญ่ๆ มักเริ่มต้นจากประโยคธรรมดาใกล้ตัวกว่าที่เราคิด

คุณไม่จำเป็นต้องเป็นนักกฎหมาย และไม่ต้องรอให้มีคดีความถึงค่อยเปิดอ่าน... เพราะเรื่องบางเรื่อง “รู้ไว้ก่อนที่จะมีเรื่อง ย่อมดีกว่าต้องมาเรียนรู้ในวันของตัวเอง กลายเป็นคนมีเรื่องเสียเอง”

อ่านเอาฮาก็ได้ อ่านเอาความรู้ก็ได้ และถ้าอ่านจบแล้วได้แต่คิดว่า “โศคคดีที่เป็นเรื่องสมมุติของคนอื่น” ผมว่าแค่นี้ก็คุ้มเกินคุ้มแล้วครับ

दनัย เจียรพินิจนันท

ผู้จัดการฝ่ายฝึกอบรม / วิทยากรพิเศษด้านการพัฒนาองค์กร

เรื่องเล็กๆ
ก็สอนอะไรได้มากกว่าที่คิด

คำนิยม

บางเรื่อง
ไม่เคยเกิดขึ้นจริง
แต่มีจริงในชีวิตการทำงาน

ทนายฝ่ายเป็นชื่อที่ผมเรียกติดปากและคุ้นชินมาเป็นเวลาหลายปีเนื่องจากผมเองมีหน้าที่ต้องดูแลพนักงานที่ทำงานอยู่ทั่วประเทศกว่าสองหมื่นคน หลากหลายสายงานและหน้าที่ ทนายฝ่ายจึงเป็นน้องที่ผมนึกถึงเสมอเวลาต้องการคำปรึกษาเพื่อรับมือกับปัญหาที่ซับซ้อน ซึ่งทนายฝ่ายให้คำตอบที่กระชับตรงประเด็น (ขออย่าว่าตรงจริงฯ) สะท้อนมุมมองทั้งด้านกฎหมายและธุรกิจเสมอ การหาทนายที่เข้าใจบริบททั้งหมดเพื่อหาจุดสมดุลซึ่งจะนำไปสู่ทางออกที่ทุกฝ่ายยอมรับได้โดยไม่มุ่งแต่เพียงหาเหลี่ยมมุมเพื่อเอาชนะทางกฎหมายนั้นยากมาก ผมถือว่าตนเองนั้นโชคดีที่เจอคนที่ใช่ในเวลาที่เหมาะสม

หากจะเปรียบเทียบการทำงานของทนายความในสายตาของผมก็เหมือนกับ กระดุกและกลัมนั่น ซึ่งมีความสำคัญทั้งคู่ กระดุกคือหลักกฎหมายซึ่งเป็นรากฐานของกระบวนการยุติโดยธรรม ส่วนกลัมนั่นคือบริบทของเรื่องนั้นๆ ซึ่งสำคัญพอๆกันในการจัดการกับความขัดแย้ง ซึ่งนักกฎหมายและทนายส่วนใหญ่จะเน้นหยิบยกความแข็งแกร่งของกระดุกเป็นหลักเหนือกลัมนั่นจึงทำให้เรื่องที่ยากอยู่แล้วยากยิ่งขึ้นเพราะทางออกของปัญหามีได้แค่ 2 ทางคือจะสู้หรือจะยอม

จากที่สาธยายมาข้างต้นกำลังจะบอกว่าทนายฝ่ายมีวิธีคิดที่แตกต่างจึงไม่แปลกใจที่เห็นหนังสือเล่มนี้เมื่ออ่านแล้วไม่ทำให้ผิดหวัง แต่ละตอนกระชับเน้นความเข้าใจทั้งบริบทและข้อกฎหมายและเน้นให้ผู้อ่านได้เรียนรู้ในบริบทของความเป็น “คน” เมื่อต้องขึ้นศาลซึ่งปฏุนทั่วไประหว่างเราอยากรู้ ยิ่งอ่านยิ่งรู้สึกว่ามันคือการตอบสนองต่อเมื่ออกของผมน้อยเต็มปากเต็มคำ อีกเรื่องที่ถูกจริตมากๆคือ เวลาอ่านไม่ต้องอดทนกลืนใจอ่านกับประโยคฟุ่มเฟือย ซ้ำซ้อน ทำให้เปลือง RAM (Random Access Memory) ในสมองซึ่งผมมีน้อยอยู่แล้ว

“เรื่องสมมุติ” จึงเป็นหนังสือที่ทำหน้าที่เสมือนการพาคุณได้เข้าไปนั่งในเหตุการณ์ 49 เหตุการณ์ที่ทั้งสนุกและมีประโยชน์ต่อชีวิตของคนทำงานอย่างพวกเรา บวกอีก 1 ข้อคิดให้ผู้อ่านไปคิดต่อผมเตือนไว้ก่อนว่าเมื่อหยิบขึ้นมาอ่านแล้วจะเกิดความรู้สึกเหมือนติดภาพยนต์ series ถ้าคุณเป็นคนที่ต้องเผชิญแรงเหมือนผม ขอแนะนำให้อ่านอย่างมีสติ รู้จักหักห้ามใจเพื่อหยุดพักบ้างจะได้ไม่กระทบกับสุขภาพและความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง

ข้อคิดจากการอ่าน เจ้าเหรียญเล็กๆหนึ่งเหรียญมีสองด้าน แต่คุณจะเห็นโดยตรงด้วยตาเนื้อได้แค่ที่ละ 1 ด้านเสมอเลือกกันเอาเอง

ภคพงศ์ รัตนประไพ

รองประธานอาวุโส PRTR Group PLC

เรื่องเหมือนแต่งที่สุด
อาจเป็นเรื่องที่ชีวิตจริง
แต่ได้ตัวเราเสียอีก

คำนิยม

สมมุติว่ามันไม่เกิดขึ้น

เห็นชื่อหนังสือแล้วรู้ว่าเขียนโดยทนาย หลายคนอาจคิดว่าต้องมีมาตรา มีฎีกา มีศัพท์กฎหมายมากมายให้อ่านจนปวดหัว แต่ สมมุติว่ามันไม่เกิดขึ้น เล่มนี้ไม่ใช่แบบนั้นครับ

หนังสือเล่มนี้เป็นการหยิบ 48+1 เรื่องสั้น อ่านง่าย จากประสบการณ์การทำงานจริงของ “ทนายฝ่าย” กว่า 10 ปีในศาลแรงงาน มาเล่าเป็นเกร็ดเบา ๆ ที่อ่านสนุก แต่ก็ได้ความรู้ไปพร้อมกัน

ไม่มีมาตรา ไม่มีฎีกาให้ต้องท่องจำ และแทบไม่มีศัพท์กฎหมายมากมายให้ต้องทำความเข้าใจ มีเพียง “เรื่องของคน” ที่บังเอิญเข้าไปเกี่ยวข้องกับกฎหมาย ทั้งโจทก์ จำเลย พยาน และคนรอบ ๆ คดี

ความสนุกอยู่ตรงที่ผู้เขียนเล่าเหมือนเป็นเรื่อง “สมมุติ” แต่พออ่านไปเรื่อย ๆ คนอ่านอาจอดคิดไม่ได้ว่า...

“เอ๊ะ...เรื่องแบบนี้มันเกิดขึ้นจริงเหรอ?”

และถ้าเกิดขึ้นจริง ก็ได้แต่ภาวนาว่า

“อย่าเกิดกับกรุเลย!”

นี่จึงเป็นหนังสือที่เหมาะกับคนที่อยากได้ความรู้ แต่ไม่อยากปวดหัวกับกฎหมาย อ่านง่าย สบายหัว มีเรื่องให้ฮา มีเรื่องให้คิด และได้เห็นโลกของการว่าความจากมุมที่คนทั่วไปอาจไม่เคยเห็น

เพราะสุดท้ายแล้ว หนังสือเล่มนี้ไม่ได้เล่าเรื่อง “กฎหมาย” เป็นหลัก แต่เล่าเรื่อง “คน” ที่ไปเกี่ยวข้องกับกฎหมาย

อ่านสบาย ๆ ได้ความรู้กลับไป และถ้าอ่านจบแล้วรู้สึกว่ “ดินะที่เป็นเรื่องสมมุติ” — ก็ถือว่าหนังสือเล่มนี้ทำหน้าที่ได้ดีแล้วครับ

รุ่งโรจน์ ปิลกศิริ

ที่ปรึกษาและวิทยากรด้านการพัฒนาคนและองค์กร
Leadership • Agile HR • Organization Transformation

เรื่องเล็ก ๆ
ก็สอนอะไรได้มากกว่าที่คิด

คำนิยม

กระผมได้อ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว ต้องขอชื่นชมผู้เขียนอย่างใจจริงว่า ผลงานเล่มนี้เป็นหนังสือที่ดีมาก ผู้เขียนทำงานอย่างหนักเพื่อสร้างสรรค์ผลงานออกมา โดยเล่าเรื่องราวในคดีต่าง ๆ จากประสบการณ์ทำงานจริง ใช้จินตนาการที่ล้ำเลิศคิดวิเคราะห์ เรียงร้อยถ้อยคำได้อย่างสละสลวย ในภาษาที่คนธรรมดาทั่วไปเข้าใจง่าย

หนังสือเล่มนี้จึงคู่ควรที่นักกฎหมาย ผู้ประกอบกิจการ นายจ้าง ลูกจ้าง และผู้สนใจทั่วไปควรมีไว้ติดบ้าน

เชิดศักดิ์ กำปันทอง

ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย กองนิติการ
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

เรื่องเล็กๆ
ก็สอนอะไรได้มากกว่าที่คิด

คำนำ

ก่อนอื่นต้องเรียนผู้อ่านไว้ตรงนี้ว่า ทุกเรื่องในหนังสือเล่มนี้เป็นเรื่องสมมุติ ชื่อบุคคลสมมุติ เหตุการณ์สมมุติ บทสนทนาสมมุติ ส่วนจะสมมุติแค่ไหนนั้น... ผู้เขียนขอใช้สิทธิไม่ตอบคำถาม

ตลอดหลายปีที่ทำงานกฎหมาย ดิฉันพบว่าเรื่องที่ทำให้คนเดือดร้อนที่สุด บางครั้งไม่ได้เริ่มจากข้อกฎหมายยากๆ หรือคดีมูลค่าย่อยล้าน แต่มักเริ่มจากประโยคธรรมดาๆ เช่น “พี่ หนูถามอะไรหน่อยได้ไหม” และจากประสบการณ์ที่ผ่านมา ถ้าใครเริ่มต้นประโยคแบบนี้ ขอให้เตรียมใจไว้ก่อน เพราะส่วนที่ตามมาคงไม่ใช่เรื่องง่ายๆ บางเรื่องเริ่มจากความรัก บางเรื่องเริ่มจากความไวใจ บางเรื่องเริ่มจากคำว่า “ไม่เป็นไรหรอก” และอีกหลายเรื่องจบลงด้วยคำว่า “แล้วแบบนี้พี่องได้ไหม” ชีวิตคนเรากับกฎหมายจึงใกล้เคียงกว่าที่คิด เราอาจไม่เคยอ่านประมวลกฎหมายสักมาตรา แต่วันหนึ่งอาจต้องเซ็นสัญญา ให้ญาติยืมเงิน ซื้อมอเตอร์ไซด์กับแฟน ทะเลาะกับเพื่อนบ้าน ถูกโกง ถูกเลิกจ้าง หรือเผลอทำอะไรบางอย่างลงไปด้วยความมั่นใจเต็มร้อยว่า “ไม่น่ามีอะไร” ซึ่งในวิชาชีพกฎหมาย ประโยคนี้มีคุณสมบัติพิเศษอย่างหนึ่ง คือ “มักมีอะไรเสมอ”

หนังสือเล่มนี้ ไม่ได้เขียนขึ้นเพื่อสอนให้ทุกคนเป็นนักกฎหมาย แต่อยากเล่าเรื่องกฎหมายผ่านเรื่องของคนธรรมดา บางเรื่องน่าขำ บางเรื่องน่าหงุดหงิด บางเรื่องอ่านแล้วอาจคิดว่า “ทำไปได้อย่างไร” และบางเรื่องอาจทำให้ต้องเงยไปสักระยะ เพราะนึกขึ้นได้ว่า... เรื่องคล้ายๆ แบบนี้ เราก็เคยทำ

ถ้าอ่านแล้วขำก็ขำได้ ถ้าอ่านแล้วได้ความรู้ก็ถือเป็นกำไร แต่ถ้าอ่านไปอ่านมา แล้วรู้สึกว้าวละครบางคนคุ้นๆ ผู้เขียนขอยืนยันอีกครั้งว่า ทุกเรื่องในหนังสือเล่มนี้เป็นเรื่องสมมุติ ส่วนที่รู้สึกว่าคุณนั้น... น่าจะเป็นเรื่องบังเอิญ...มั้ง

นายฝ้าย

นางสาวยิ่งพร อินทร์ศรีชื่น

สารบัญ

ห้องพิจารณาคดี	หน้า
ห้องพิจารณาคดีที่ 1 ปากไม่ตรงกับใจ	1
ห้องพิจารณาคดีที่ 2 ค่าทนายที่ผมเสียไปใครจะจ่าย	4
ห้องพิจารณาคดีที่ 3 หูอยู่ด้านในแต่ปากไปอยู่ด้านนอก	7
ห้องพิจารณาคดีที่ 4 ศาลถามประเด็นคดีทนายตอบประวัติการศึกษา	10
ห้องพิจารณาคดีที่ 5 ผมรู้เรื่องทั้งหมดครบยกเว้นเรื่องที่จริง	14
ห้องพิจารณาคดีที่ 6 เขาไม่มาแล้วเราชนะแล้วใช่ไหม	17
ห้องพิจารณาคดีที่ 7 เมื่อเมื่อกี้ยังพูดอยู่เลยตอนนี้ไม่เคยพูดแล้ว	20
ห้องพิจารณาคดีที่ 8 หลักฐานมีแค่แค่เพ็ญนี่ก็ออกวันนี้	23
ห้องพิจารณาคดีที่ 9 ขอลถามเพิ่มเติมค่ะท่าน	26
ห้องพิจารณาคดีที่ 10 ฟ้องมาฟ้องกลับไม่โกง แต่... ..	29
ห้องพิจารณาคดีที่ 11 ก่อนสืบพยานบางความจริงศาลยังไม่รู้แต่ฟ้าดินรู้	32
ห้องพิจารณาคดีที่ 12 แนะนำให้ไกล่เกลี่ย ไม่ได้แปลว่าทนายชี้แจงสืบพยาน	35
ห้องพิจารณาคดีที่ 13 ถูกบังคับให้ลาออกแบบใด	39
ห้องพิจารณาคดีที่ 14 พยานของใครไม่สำคัญเดียวศาลเรียกเอง	42
ห้องพิจารณาคดีที่ 15 ขอลถามค้านครับ...ถามอะไร	45
ห้องพิจารณาคดีที่ 16 ทุกอย่างกำลังไปได้ดีจนศาลถามอีกหนึ่งคำ	48
ห้องพิจารณาคดีที่ 17 Night Court	51
ห้องพิจารณาคดีที่ 18 แก้อัสมิไวให้นั่งบทบาทมิวให้เข้าใจ	54
ห้องพิจารณาคดีที่ 19 ถ้าเชื่อในความรักต้องสาบานกับใคร	57
ห้องพิจารณาคดีที่ 20 คดีนี้มีกลิ่น	60
ห้องพิจารณาคดีที่ 21 คำวิชาชีพซื้อเวลาทนายได้ ไม่ได้ซื้อสิทธิ์ให้ลูกความนอนต่อ	63
ห้องพิจารณาคดีที่ 22 นึกถึงฉันในวันที่สาย	66
ห้องพิจารณาคดีที่ 23 ชนะหมดยกเว้นคดี	70
ห้องพิจารณาคดีที่ 24 คนเสี่ยงดังกว่าไม่ได้แปลว่าชนะ	73

ห้องพิจารณาคดี

หน้า

ห้องพิจารณาคดีที่ 25 อ่านออกกะแต่แปลมาด้วย.....	77
ห้องพิจารณาคดีที่ 26 หลักหลักฐานอยู่ในโทรศัพท์ แต่โทรศัพท์อยู่ไหนไม่รู้.....	80
ห้องพิจารณาคดีที่ 27 เรื่องนี้ไม่ต้องเตรียมหрокผมจำได้.....	83
ห้องพิจารณาคดีที่ 28 เห็นไปก่อนเดี๋ยวก่อยอ่าน.....	86
ห้องพิจารณาคดีที่ 29 พยานมาเป็นคนรักก็ไม่ได้แปลว่าจะชนะ.....	89
ห้องพิจารณาคดีที่ 30 ทักกันสองคำกลายเป็นขบวนการ.....	92
ห้องพิจารณาคดีที่ 31 เขียนเองคดีฉันไม่ได้เขียนให้.....	95
ห้องพิจารณาคดีที่ 32 เงินเดือนฉันจ่ายลิขสิทธิ์ต้องเป็นของฉันสิ.....	98
ห้องพิจารณาคดีที่ 33 ผิดจริงกะแต่ผิดคนละข้อ.....	101
ห้องพิจารณาคดีที่ 34 ลูกจ้างของอุทิศค่าชดเชยให้ ด้วยความสมัครใจอย่างย้ง.....	104
ห้องพิจารณาคดีที่ 35 เราอ่านมาตราเดียวกันไซ้ใหม่.....	107
ห้องพิจารณาคดีที่ 36 คำว่ายอมย้งเป็นสิทธิ์ของเรา.....	110
ห้องพิจารณาคดีที่ 37 เรื่องนี้เราข้ามไปได้ไหม.....	114
ห้องพิจารณาคดีที่ 38 บริษัทเรียกว่าค่าตำแหน่งศาลเรียกอีกอย่าง.....	118
ห้องพิจารณาคดีที่ 39 ลาออกเองกะบริษัทพิมพ์ให้.....	121
ห้องพิจารณาคดีที่ 40 ไม่ต้องออกหนังสือเตือนหрокเรียกมาด่าแล้ว.....	125
ห้องพิจารณาคดีที่ 41 119 วันปลอดภัยแน่นอน.....	128
ห้องพิจารณาคดีที่ 42 ใครเขียนข้อสัญญานี้้อดิฉันเอง.....	131
ห้องพิจารณาคดีที่ 43 ไม่ได้เลิกจ้างแค่ไม่ต้องมาทำงานแล้ว.....	135
ห้องพิจารณาคดีที่ 44 บริษัทขาดทุนกะแต่ศาลยังไม่ทราบ.....	139
ห้องพิจารณาคดีที่ 45 กล้องภาพกะส่วนเสียงเราพากย์เองได้ไหม.....	142
ห้องพิจารณาคดีที่ 46 แสกนนิ้วออกสองทุ่มไม่ได้แปลว่าทำไอทีถึงสองทุ่ม.....	146
ห้องพิจารณาคดีที่ 47 เงินเดือนสูงขนาดนี้ย้งจะเอาไอทีอีกหรือ.....	150
ห้องพิจารณาคดีที่ 48 เห็นรับเงินแล้วจบทุกอย่างแล้วไซ้ใหม่.....	154
ห้องพิจารณาคดีที่ 49 คดีสุดท้ายไม่มีจริง.....	159

ห้องพิจารณาคดีที่

1

“ปากไม่ตรงกับใจ”

ห้องพิจารณาคดีที่ 1

“ปากไม่ตรงกับใจ”

เรื่องการห้ามค้าแข่งเป็นเรื่องที่เจอกันบ่อยในสัญญาจ้าง นายจ้างอาจกำหนดว่าเมื่อลูกจ้างพ้นสภาพไปแล้ว ห้ามไปทำงานกับบริษัทคู่แข่ง ห้ามเปิดกิจการประเภทเดียวกัน หรือห้ามเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจที่แข่งขันกับนายจ้างเดิม

หลายคนเข้าใจว่าสัญญาแบบนี้เขียนไปก็เท่านั้น เพราะคนเราต้องทำมาหากิน จะห้ามกันได้อย่างไร แต่ความจริงคือ ห้ามได้ และข้อตกลงประเภทนี้ไม่ได้เป็นโมฆะไปเสียทุกกรณี โดยพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 5 วางหลักไว้ว่า ข้อตกลงที่จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบอาชีพ หากไม่ถึงกับเป็นโมฆะ ก็มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี เวลาศาลพิจารณาจึงไม่ได้ดูเพียงว่าลูกจ้างเซ็นหรือไม่เซ็น แต่ยังดูด้วยว่าห้ามอะไร ห้ามนานแค่ไหน ห้ามในพื้นที่กว้างเพียงใด ลูกจ้างยังมีโอกาสประกอบอาชีพอื่นหรือไม่ และนายจ้างมีประโยชน์อะไรที่สมควรได้รับความคุ้มครอง

พูดง่าย ๆ คือ สัญญาห้ามค้าแข่งเขียนได้ ใช้บังคับได้ แต่ไม่ได้แปลว่าเขียนอะไรลงไปแล้วศาลจะให้ทั้งหมด

ทีนี้มีอยู่คดีหนึ่ง สัญญาก็มี ลายมือชื่อลูกจ้างก็มี แถมนายจ้างยังเป็นฝ่ายถือสัญญามาฟ้องเองด้วย

ดูเผินๆ หลักฐานค่อนข้างพร้อม จนกระทั่งนายจ้างพูดประโยคหนึ่งออกมา

“สัญญาผมเขียนไป ผมไม่ได้อยากใช้บังคับ แต่ผมเขียนเพื่อวัดใจ”

โดยคดีนี้นายจ้างเป็นโจทก์ฟ้องอดีตลูกจ้าง เพราะหลังจากถูกเลิกจ้าง ลูกจ้างออกไปทำงานในธุรกิจที่นายจ้างเห็นว่าเป็นการแข่งขันกับตน หลักฐานสำคัญก็คือสัญญาห้ามแข่งขัน ซึ่งนายจ้างยืนยันว่ามีมาตั้งแต่เริ่มทำงาน แต่ลูกจ้างเล่าอีกแบบ..

ลูกจ้างเล่าให้ฟังว่าทำงานกันมาเจ็ดปี ไม่เคยมีสัญญาฉบับนี้มาก่อน เพิ่งถูกนำมาให้เซ็นตอนความสัมพันธ์กำลังจะจบ และที่สำคัญ วันที่บนสัญญา ไม่ได้ตรงกับวันที่เซ็นจริง แต่ย้อนหลังกลับไปหลายปี

เหตุผลของนายจ้างก็พอเข้าใจได้ ลูกจ้างทำงานด้านนี้มานาน พอออกไปก็คงหนีไม่พ้นต้องทำมาหากินในวงการเดิม ถ้ามีสัญญาห้ามไว้ อย่างน้อยก็มีอะไรติดมือเพื่อวันหนึ่งต้องใช้ หากลูกจ้างไปคลุกกับคู่ค้าเก่าของนายจ้าง

และวันหนึ่งก็ได้ใช้จริง เพราะ “นายจ้างฟ้อง”

ปัญหาของลูกจ้างคือ การพูดว่าสัญญาลงวันที่ย้อนหลังนั้นง่าย แต่การพิสูจน์ไม่ง่าย กระดาษมีวันที่อยู่บนหน้าเอกสาร ลายมือชื่อก็เป็นของลูกจ้างจริง ฝ่ายหนึ่งบอกเซ็นเมื่อเจ็ดปีก่อน อีกฝ่ายบอกเพิ่งเซ็น แล้วใครจะเชื่อใคร

การถามจึงไม่จำเป็นต้องเริ่มด้วยคำถามว่า “คุณลงวันที่ย้อนหลังใช่ไหม” เพราะคำตอบก็คงเดาได้ไม่ยาก ต่อให้ลงวันที่ย้อนหลังจริงหากนำมาฟ้องใครจะรับ

เราจึงค่อยๆ กลับไปยังวันที่ที่นายจ้างยืนยันว่ามีการทำสัญญา วันนั้นอยู่ที่ไหน เห็นตรงไหน ใครอยู่ด้วย ก่อนเซ็นเกิดอะไรขึ้น หลังเซ็นเกิดอะไรขึ้น และเพราะเหตุใดจึงต้องทำสัญญาฉบับนี้

โชคดีนายจ้างจำได้ค่อนข้างละเอียด และเบิกความด้วยความทรงจำแบบละเอียดเสียจนเรื่องราวของการเซ็นสัญญาที่อ้างว่าเกิดขึ้นเมื่อเจ็ดปีก่อนค่อยๆ ไปสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นในช่วงก่อนเลิกจ้างมากกว่าเสียอย่างนั้น

ถามไปถามมา ในที่สุดก็มาถึงเหตุผลของการทำสัญญา และนายจ้างก็เป็นคนอธิบายเองว่า วันที่ทำสัญญารึ้นไม่ได้คิดจะเอาไปใช้บังคับ ไม่ได้คิด

จะติดใจฟ้องร้อง เพียงแต่อยาก “วัดใจก่อนลูกจ้างลาออก” ว่า
เมื่อลูกจ้างออกไปแล้ว จะไปทำงานแข่งขันกับตนหรือไม่

**คำบอกความนั้นจึงกลายเป็นส่วนสำคัญที่ศาลนำไปพิจารณาประกอบกับ
พยานหลักฐานอื่นในคดี และท้ายที่สุดศาลยกฟ้องนายจ้าง เพราะ**

ส่วนดิฉันฟังมาถึงตรงนั้นก็ได้ติดใจอะไรกับสัญญาฉบับนี้แล้ว
เหมือนกัน

ติดใจอยู่เรื่องเดียว

ถ้าตอนเขียนไม่ได้คิดจะใช้บังคับ และไม่ได้คิดจะติดใจฟ้องร้อง...
แล้วที่นั่งสืบกันอยู่ทั้งวันนี้ ใครฟ้องใครนะ

ห้องพิจารณาคดีที่

2

“ค่าทนายที่ผมเสียไป
ใครจะจ่าย?”

ห้องพิจารณาคดีที่ 2

“ค่าทนายที่ผมเสียไป ใครจะจ่าย?”

ก่อนจะเล่าเรื่องนี้ มีเรื่องเกี่ยวกับศาลแรงงานที่อยากให้อ่านไว้ก่อน เพราะถ้าไม่รู้ นอกจากจะประเมินคดีผิดแล้ว อาจเสียเงินในส่วนที่ไม่จำเป็นอีกด้วย

คดีแรงงานมีวิธีพิจารณาต่างจากคดีแพ่งทั่วไป พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 มาตรา 27 กำหนดให้การยื่นคำฟ้องและการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลแรงงานได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียม ส่วนเรื่องทนายความนั้น คู่ความจะมีทนายก็ได้ ไม่มีก็ได้ กฎหมายไม่ได้บังคับว่าต้องจ้างทนายมาดำเนินคดี

แปลเป็นภาษาคณะธรรมดาก็คือ มาศาลแรงงานไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล ส่วนจะจ้างทนายหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง และถ้าเลือกจ้าง ค่าจ้างที่ตกลงกันก็เป็นค่าใช้จ่ายระหว่างเรากับทนายของเรา ไม่ใช่จ่ายไปเท่าไรแล้วพอชนะคดีจะเอาไปเสร็จไปเก็บกับคู่ความอีกฝ่ายได้ทั้งหมด

“ใครไม่เคยรู้เรื่องนี้ ช่วยรู้ไว้ก่อน...”

“ไม่อยากให้ถูกหลอกรับประทานเหมือนนายจ้างในคดีนี้”

เรื่องนี้จัดขึ้นเป็นทนายจำเลย และแทบไม่ได้ทำอะไรเลยกับความวุ่นวายที่เกิดขึ้น เพราะคู่กรณีทั้งคู่จะเริ่มมีปัญหากันในวันนั้น ไม่ใช่เจอกับจำเลย แต่เป็นเจอกับทนายโจทก์เอง

ก่อนจะเริ่มสืบพยาน คดีแรงงานมีขั้นตอนสำคัญอย่างหนึ่งคือ **การไกล่เกลี่ย มาตรา 38 กำหนดให้ศาลแรงงานไกล่เกลี่ยคู่ความเมื่อโจทก์และจำเลยมาศาล โดยคำนึงถึงลักษณะพิเศษของความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง เพื่อเปิดโอกาสให้ตกลงกันก่อนจะสู้คดีกันต่อ**

วันนั้นท่านผู้พิพากษาก็ทำตามปกติ พยายามพูดคุยกับทั้งสองฝ่ายว่าพอจะตกลงกันได้ไหม มีตัวเลขหรือเงื่อนไขตรงไหนที่ขยับเข้าหากันได้บ้าง เพราะบางครั้งถ้าจบกันได้ตรงนั้นก็ประหยัดทั้งเวลา ค่าใช้จ่าย และสุขภาพจิตของทุกฝ่าย

แต่นายจ้างซึ่งเป็นโจทก์ยืนยันว่า **ยอมไม่ได้**

เหตุผลหนึ่งคือเสียเงินไปเยอะแล้ว โดยเฉพาะค่าทนาย และถ้าจะตกลงกัน ลูกจ้างก็ควรต้องรับผิดชอบค่าทนายความและค่าธรรมเนียมศาลที่ตนเสียไปด้วย อ่านถึงตรงนี้

ใครไม่อึ้ง ดิฉันอึ้ง และคิดว่าศาลก็อึ้ง

ท่านผู้พิพากษาจึงอธิบายให้โจทก์ฟังว่า คดีแรงงานได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมอยู่แล้ว ส่วนค่าทนายความที่โจทก์ตกลงว่าจ้างทนายของตนเองนั้น เป็นเรื่องที่โจทก์เลือกกว่าจ้างและตกลงค่าตอบแทนตนเอง ไม่ใช่ค่าใช้จ่ายที่เพียงจ่ายไปแล้วจะกลายเป็นหนี้ที่จำเลยต้องรับผิดชอบตามจำนวนโดยอัตโนมัติ

คราวนี้โจทก์อึ้ง

ดิฉันอึ้ง

ศาลน่าจะอึ้ง

และเมื่อหันไปดูทนายโจทก์... ทนายโจทก์ก็อึ้ง

เรียกว่าทุกคนอึ้ง ถ้าวันนั้นมีกรรมการ ก็คงอึ้งด้วยเหมือนกัน

จากที่ตอนแรกโจทก์ยืนยันหนักแน่นว่าจะยอมความไม่ได้ เพราะเสียค่าทนายมาแล้วและต้องเอาคืนจากจำเลยให้ได้ พอศาลอธิบายจบ เรื่องที่น่าจะเป็นการไกล่เกลี่ยระหว่างโจทก์กับจำเลย ก็เริ่มมีบรรยากาศบางอย่างที่ทำให้ดิฉันรู้สึกตัวว่าตัวเองไม่ควรเข้าไปยุ่ง ดิฉันพยายามมองโลกในแง่ดีว่าอาจเป็นเพียงการสื่อสารกันไม่ครบ นายจ้างอาจเข้าใจไปเอง หรืออาจมีการอธิบายกันแล้วแต่เข้าใจกันคนละเรื่อง เรื่องระหว่างทนายกับลูกความเราไม่รู้ และไม่ควรเดา

แต่สิ่งหนึ่งที่คิดนี้ทำให้เห็นชัดมากคือ ความเข้าใจเรื่องค่าใช้จ่ายมีผลต่อการตัดสินใจว่าจะฟ้อง จะสู้ หรือจะยอมความมากกว่าที่คิด

ลองนึกดูว่า ถ้าคุณเชื่อมาตลอดว่าเสียค่าทนายไปหนึ่งแสนบาท แต่ไม่เป็นไร เดี่ยวชนะแล้วอีกฝ่ายต้องจ่ายคืน คุณก็จะเอาหนึ่งแสนบาทนั้นไปบวกอยู่ในหัวทุกครั้งที่มีคนเสนอให้ยอมความ ต่อให้ข้อเสนอนั้นอยู่ตรงหน้าสมเหตุสมผล

แค่นั้น คุณก็อาจรู้สึกว่รับไม่ได้ เพราะยังมีเงินอีกก้อนที่คุณคิดว่าจะได้คืนอยู่
เสมอทั้งที่ความจริงอาจไม่ใช่อย่างนั้นเลย

เพราะฉะนั้นก่อนฟ้องคดี อย่าถามทนายเพียงว่า “คดีนี้ชนะไหม” หรือ
“เรียกได้เท่าไร”

ถามให้ครบด้วยว่า คดีนี้ต้องเสียอะไรบ้าง ค่าใช้จ่ายส่วนไหนเรียกจาก
อีกฝ่ายได้ ส่วนไหนเรียกไม่ได้ และเงินที่กำลังจะจ่ายให้ทนายเป็นค่าจ้างสำหรับ
อะไร

ถามเสียตั้งแต่วันที่ยังนั่งคุยกันดี ๆ อย่ารอให้ศาลเป็นคนอธิบาย

...เพราะถ้าศาลอธิบายเสร็จแล้วคุณเพิ่งรู้ว่า ค่าธรรมเนียมที่คิดว่าเสีย จริงๆ
ไม่ได้เสีย และค่าทนายที่คิดว่าจะเรียกคืนจากอีกฝ่ายได้ จริงๆ ก็ไม่ได้เป็นอย่างที่
เข้าใจ...

วันนั้นคนที่คุณอยากไกล่เกลี่ยด้วยมากที่สุด

อาจไม่ใช่จำเลย

ห้องพิจารณาคดีที่

3

“หอยอยู่ด้านใน
แต่ปากไปอยู่ด้านนอก”

ห้องพิจารณาคดีที่ 3

“หุอยู่ด้านใน แต่ปากไปอยู่ด้านนอก”

เวลามีพยานหลายปากมาศาลพร้อมกัน พยานที่ยังไม่ได้เบิกความมักต้องออกไปรอข้างนอกก่อน ไม่ได้นั่งฟังเพื่อนเบิกความแล้วค่อยเดินขึ้นไปพูดต่อเป็นไม้สองไม้สาม

เรื่องนี้มีกฎหมายรองรับชัดเจน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 114 ห้ามพยานเบิกความต่อหน้าพยานอื่นที่จะเบิกความภายหลัง และศาลมีอำนาจสั่งให้พยานที่ยังไม่ได้เบิกความออกจากห้องพิจารณาได้

เหตุผลก็ไม่ได้ซับซ้อนอะไร

พยานแต่ละคนควรเบิกความจากสิ่งที่ตัวเองรู้ ตัวเองเห็น และตัวเองจำได้ ไม่ใช่ฟังว่าคนก่อนตอบอะไรแล้วค่อยออกไปปรับความทรงจำของตัวเองให้เข้ากัน เพราะถ้าทำอย่างนั้น พยานสามคนที่เห็นเหตุการณ์เดียวกันอาจจำได้ตรงกันตั้งแต่วัน เวลา สถานที่ ยันเครื่องหมายวรรคตอน ซึ่งแทนที่จะน่าเชื่อถืออาจจะน่าสงสัยกว่าเดิม

คดีนี้ก็เหมือนกัน พยานที่ยังไม่ถึงคิวเบิกความจึงนั่งรออยู่ข้างนอก ส่วนข้างในห้องพิจารณาก็สืบกันไปตามปกติ

ดิฉันกำลังถามคำถามพยานของอีกฝ่ายอยู่

ถามไปสักพักก็เริ่มสังเกตเห็นคนคนหนึ่งซึ่งนั่งอยู่ฝั่งคู่ความอีกฝ่ายเข้ามาร่วมรับฟังในฐานะผู้ติดตามทนาย ทำทางขยับขึ้นนั่งแข็งมาก พยานตอบอะไรจุด ถามอะไรจุด ประเด็นไหนสำคัญก็จด

การจดไม่ใช่เรื่องผิด ทนาย เสมียนทนาย หรือคู่ความจะจดสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องพิจารณาก็เป็นเรื่องปกติ

ที่เริ่มไม่ปกติคือ... จดแล้วเดินออกไป

สักพักเดินกลับเข้ามา

นั่งฟังต่อ จดต่อ

แล้วก็เดินออกไปอีก

ตอนแรกดิฉันก็ไม่ได้คิดอะไร คนเราจะเข้าห้องน้ำ รับโทรศัพท์ หรือมี
ธุระก็เป็นเรื่องธรรมดา แต่ถ้าธุระเกิดขึ้นทุกครั้งหลังจากพยานตอบประเด็น
สำคัญ มันก็เริ่มน่าสนใจ

ปัญหาคือตอนนั้นดิฉันกำลังถามคำถามอยู่ด้วย จะหยุดถามแล้วหันไป
จ้องเขาก็คงไม่ได้ จึงต้องทำทุกอย่างพร้อมกัน ปากยังถามพยาน สมอยังต้อง
ฟังคำตอบและคิดคำถามต่อไป ตาซ้ายมองพยาน ส่วนตาขวาคอยมองว่าคนที่
เพิ่งจดอะไรอีกๆ กำลังเดินออกไปไหน

การสืบพยานวันนั้นจึงใช้ร่างกายค่อนข้างครบทุกส่วน

สมอประมวลผล ปากถาม มือเปิดเอกสาร ตาซ้ายเฝ้าพยาน ตาขวา

เฝ้าประตู

ตาจะส่อนหรือไม่ส่อนก็วันนั้นแหละ

แล้วตาวงาก็ทำงานได้คุ้มค่ามาก

เพราะพอมองตามออกไป ก็เห็นว่าชาวจากในห้องพิจารณาไม่ได้จบอยู่
แค่ในสมุด

แต่เดินออกไปหาพยานอีกคนที่กำลังนั่งรอเบิกความอยู่ข้างนอกด้วย

ถึงตรงนั้นดิฉันจึงหยุดการถามและขออนุญาตศาลแจ้งสิ่งที่สังเกตเห็น
เพราะถ้าพยานคนต่อไปได้รับรู้ว่าพยานคนก่อนถูกถามอะไร ตอบอะไร ประเด็น
ไหนมีปัญหา หรือคำตอบตรงไหนกำลังถูกจับอยู่ การให้พยานออกไปรอข้างนอก
ตั้งแต่แรกก็แทบไม่เหลือความหมาย...

ศาลจึงเรียกมาสอบถาม

บรรยากาศในห้องพิจารณาเงียบลงอย่างรวดเร็ว

เรื่องที่เมื่อครูยังเป็นเพียงการเดินเข้าเดินออกธรรมดา เริ่มต้องมีคำอธิบายว่าออกไปทำอะไร ไปคุยกับใคร และสิ่งที่จดไว้นั้นถูกนำไปบอกพยานที่รออยู่หรือไม่

ส่วนดิฉันไม่ได้ต้องทำอะไรมากแล้ว

เพราะบางครั้งในห้องพิจารณา สิ่งที่ทำให้เรื่องยากไม่ใช่การไม่มีพยานหลักฐาน แต่เป็นการมีคนขยันเกินไป

การเตรียมพยานก่อนขึ้นศาลไม่ใช่เรื่องผิด ทนายควรอธิบายให้พยานรู้ว่ากระบวนการเป็นอย่างไร ต้องตอบคำถามอย่างไร เอกสารที่เกี่ยวข้องมีอะไร และช่วยให้พยานทบทวนข้อเท็จจริงที่ตัวเองรู้ได้

แต่การเตรียมพยาน กับการส่งข่าวจากคำเบิกความของพยานคนก่อนให้คนที่กำลังจะเข้าเบิกความ เป็นคนละเรื่องกัน

กฎหมายให้พยานคนต่อไปรออยู่ข้างนอก ไม่ได้หมายความว่าให้คนด้านในนำเรื่องห้องพิจารณาไปเล่าให้ฟังข้างนอกแทน

วันนั้นดิฉันจึงได้เรียนรู้อีกอย่างว่า ต่อให้ประตูห้องพิจารณาปิดอยู่ ชาววังในก็ยังออกไปได้ โดยเฉพาะถ้ามีคนรับหน้าที่เดินส่งให้ถึงที่ และถ้าถามว่าดิฉันเห็นได้อย่างไรทั้งที่กำลังถามค้านพยานอยู่...ก็อย่างที่บอก

ตาซ้ายดูพยาน ตาขวาดูประตู

อาชีพนี้นอกจากต้องอ่านกฎหมายแล้ว กล้ามเนื้อตาก็ต้องดีด้วย

ห้องพิจารณาคดีที่

4

“ศาลถามประเด็นคดี
ทนายตอบประวัติการศึกษา”

ห้องพิจารณาคดีที่ 4

“ศาลถามประเด็นคดี หนายตอบ ประวัติการศึกษา”

ก่อนสืบพยานในคดีแรงงาน มีสิ่งหนึ่งที่สำคัญมากคือการกำหนดประเด็นข้อพิพาท

ถ้าอธิบายแบบไม่ใช่ภาษากฎหมาย การกำหนดประเด็นก็คือการตกลงกันให้รู้เสียก่อนว่า ตลอดเวลาที่จะนั่งสืบพยานกันต่อจากนี้ เรากำลังเถียงกันเรื่องอะไร

เพราะในคำฟ้องสืบหน้าและคำให้การอีกสืบหน้า ไม่ได้หมายความว่าทุกประโยคจะเป็นเรื่องที่คู่ความเถียงกันทั้งหมด บางเรื่องรับกันแล้ว บางเรื่องไม่เกี่ยวกับผลของคดี บางเรื่องเป็นเพียงรายละเอียดประกอบ ส่วนบางเรื่องเป็นจุดเดียวที่ถ้าพิสูจน์ได้หรือพิสูจน์ไม่ได้ คดีอาจเปลี่ยนทั้งเรื่อง

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 มาตรา 39 จึงกำหนดว่า เมื่อคู่ความไม่อาจตกลงกันได้ ให้ศาลแรงงานกำหนดประเด็นข้อพิพาทและจุดไว้ แล้วให้คู่ความระบุพยานหลักฐานที่จะนำเข้าสู่สืบ

ตรงนี้สำคัญกว่ามาก

สมมุติลูกจ้างฟ้องว่าถูกเลิกจ้างโดยไม่ได้กระทำผิด แต่นายจ้างต่อสู้ว่าเลิกจ้างเพราะลูกจ้างทุจริต ประเด็นที่ต้องพิสูจน์ก็ไม่ใช่ทุกเรื่องตั้งแต่วันที่ลูกจ้างสมัครงาน แต่ต้องดูว่า การกระทำที่นายจ้างกล่าวหาอันเกิดขึ้นจริงหรือไม่ เป็นความผิดอย่างไร ใครรู้เห็น มีเอกสารอะไร และพยานคนไหนรู้เรื่องนั้นจากการพบเห็นด้วยตัวเอง